

ละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา*

HAND PUPPET SHOW DEVELOPS LANGUAGE RECOGNITION AND EXPRESSIONS SKILLS FOR MENTALLY IMPAIRED CHILD

ช่อลัดดา คำแก้ว

Choladda Kamkaew

ปิยวดี มากพา

Piyawadee Makpa

ดารณี ศักดิ์ศิริผล

Daranee Saksiriphol

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: Choladda.k@singsamut.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี และเป็นส่วนหนึ่งของปริญญานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6-8 ปี ที่มีระดับ IQ 50 - 70 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การออกแบบกิจกรรมตามแนวคิดทฤษฎี ดังนี้ 1) กระบวนการสร้างละครหุ่นมือ 2) แนวคิดทฤษฎีเรียนรู้จากตัวแบบ (Bandura) 3) ทฤษฎีการสอนแบบ 3R สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) ทฤษฎีการสื่อสาร SMCE (Daid K.Berlo) ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรม ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 วิธีการสอน ทฤษฎีการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือ 3) เขียนแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือ 4) นำแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาของการจัดกิจกรรมจำนวน 3 คน พบว่ากิจกรรมสามารถนำไปใช้ได้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ขั้นนำ 10 นาที ขั้นสอน 10 นาที ขั้นสรุป

* Received 9 August 2022; Revised 23 August 2022; Accepted 27 August 2022

10 นาที ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 24 ครั้ง จำนวน 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ประกอบไปด้วย 1) ข้อมูลเกี่ยวข้องกับตนเอง 2) ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง 3) ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์ 4) ภาษาเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: ละครหุ่นมือ, ทักษะการรับรู้, การแสดงออกทางภาษา, เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย

Abstract

The Objectives of this research article were to develop language recognition and expression skills with hand puppet theater activities of children with intellectual disabilities Minor level, aged between 6 - 8 years old and part of the thesis on Developing language perception and expression skills through hand puppet theater activities of children with intellectual disabilities low level, age between 6 - 8 years, sample population a child with intellectual disabilities Minor level, age between 6-8 years with IQ level 50 - 70, no redundant disabilities. Use a specific selection method. The research conducted consisted of the design of activities based on the following theoretical concepts: 1) the process of creating a puppet play 2) Theory of learning from models (Bandura) 3) 3R teaching theory for children with intellectual disabilities 4) Theories of learning from models (Bandura). SMCE Communication (Daid K.Berlo) The researcher designed the activities as follows: 1) Study the curriculum according to the Early Childhood Education Curriculum 2017, teaching methods, teaching and learning theory for children with intellectual disabilities; 3) Write a puppet show activity plan. 4) Bring the puppet theater activity plan to 3 experts to check the appropriateness of the content of the activity. It was found that the activity can be used. It consists of 3 steps, 10 minutes intro, 10 minutes in instruction, 10 minutes in summary, 24 sessions of the activity, 8 times a week, 3 times 40 minutes each, consisting of 1) personal information, 2) family information. and people around; 3) information about animals and animal voices; 4) language for communicating in daily life.

Keywords: Hand Puppet Show, Perception Skills, Language Expressions, Children With Mild Cognitive Impairment

บทนำ

ในสังคมโลกและสังคมปัจจุบันชีวิตมนุษย์เกิดมาบนโลกย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ สัญชาติ คุณภาพของชีวิต ความแข็งแรงของร่างกาย จิตใจ ภาษา การพูด ความรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญาทำให้เกิดความแตกต่างกันเกิดปัญหาเด็กทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นกลุ่มเด็กที่สังคมต้องให้ความสำคัญในการดูแลส่งเสริมทักษะชีวิตต่าง ๆ มากกว่าเด็กทั่วไป รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของเด็กในแต่ละประเภท ตามประกาศกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องประเภทและหลักเกณฑ์ตามความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 ออกพระราชบัญญัติและส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ 2550 การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีพัฒนาการล่าช้ากว่าปกติ หรือมีเชาวน์ปัญญาต่ำ ส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุสาเหตุอย่างเห็นได้ชัดได้ ร้อยละ 30 – 50 มักเกิดจากสาเหตุปัจจัยร่วมกัน ทั้งปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยทางจิตสังคม ปัจจัยทางชีวภาพเป็นเหตุเริ่มจากตั้งแต่ขณะตั้งครรภ์ ขณะคลอดและหลังคลอด มักพบมีความผิดปกติอื่นร่วมด้วย ได้แก่ โรคทางพันธุกรรม การได้รับสารพิษ การขาดออกซิเจน การขาดสารอาหาร การเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ปัจจัยทางจิตสังคม เช่น การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ถูกทอดทิ้ง ครอบครัวแตกแยก ฐานะยากจน อยู่ในภาวะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ขาดความกระตือรือร้น ขาดแรงจูงใจที่ดี มีระดับเชาวน์ปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างเห็นได้ชัดร่วมกับมีความบกพร่องในทักษะการปรับตัว ลักษณะการพูดล่าช้า ทักษะด้านความจำไม่ดี เรียนรู้กฎของสังคมได้ยาก ขาดทักษะการแก้ไขปัญหา ขาดทักษะการดูแลช่วยเหลือตัวเอง ขาดทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

หากเด็กเหล่านี้ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างถูกวิธี ทั้งการรักษาและการกระตุ้นพัฒนาการ เน้นให้เด็กสามารถพึ่งตนเองได้ใช้ชีวิตใกล้เคียงกับคนปกติได้มากที่สุดเป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมให้น้อยที่สุด รวมไปถึงการจัดระบบดูแลจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษ รวมไปถึงการ พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านการพูด การติดต่อสื่อสาร การรับรู้ทางภาษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดูแลช่วยเหลือตนเอง บอกความต้องการของตนเองในการใช้ชีวิตประจำวัน ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาเป็นทักษะพื้นฐานและทักษะจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กพิการทั้ง 6 ทักษะ การรับรู้และแสดงออกทางภาษา เป็นพัฒนาการในเรื่องของการรับรู้เสียงและคำ การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางและการพูดการออกเสียงพยัญชนะและสระการสร้างคำพูดและประโยค และการบอกข้อมูลของตนเอง ทักษะเหล่านี้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนตามแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ที่หลากหลาย การใช้หุ่นมือเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ สามารถนำหุ่นมาสร้างเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน สร้างจุดสนใจให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาการ โดยจากการฟังเสียงรอบตัวและพัฒนาการไปถึงขั้นใช้คำที่มีความหมาย มีการใช้ประโยคยาวขึ้น

จนกระทั่งเด็กสามารถใช้ประโยคที่ซับซ้อน และมีความหมายที่สมบูรณ์มากขึ้นเป็นลำดับ (จิตาพร เอี่ยมสะอาด, 2548) ดังนั้นควรเลือกประเภทของหุ่นให้เหมาะสมกับเด็กสามารถนำไปจัดรูปแบบของการเล่า ละคร หรือสร้างเรื่องราวขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนได้ตั้งไว้

ละครหุ่นมือ เป็นประเภทของหุ่นที่มีความสอดคล้องกับช่วงวัยของเด็กช่วยกระตุ้นเร้าความสนใจด้วยการเคลื่อนไหวหรือมีชีวิต ส่งเสริมจินตนาการ การกล้าแสดงออก ชักจูงให้ร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมการแสดงละครโดยเล่าเรื่องผ่านตัวละครหุ่นมือ ใช้มือและนิ้วควบคุมบังคับการเคลื่อนไหวของตัวหุ่น หุ่นมือมีหลายแบบทั้งหุ่นกระดาษ หุ่นถุงมือ หุ่นมือถุงเท้า และหุ่นนิ้วมือ หุ่นเหล่านี้ใช้แทนตัวละครตัวในการเคลื่อนไหว แสดงลีลา อารมณ์ และสื่อสารความคิดต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ผ่านเสียงพากย์ และอิริยาบถของหุ่น เพื่อสร้างความสนุกสนานให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ (วรัญญา ศรีบัว, 2560) การแสดงละครหุ่นมอยังช่วยฝึกให้เด็กเกิดทักษะด้านการสื่อสาร ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ซึ่งเป็นการละเล่นของเด็กทำให้ละครหุ่นสื่อสารกับเด็กได้ง่าย ละครหุ่นมีองค์ประกอบสำคัญคือ หุ่นละคร บทละครหุ่น ผู้เชิด ผู้พากย์ ฉาก เวที และดนตรีประกอบ การแสดงหุ่นเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางปรากฏอยู่ในหลาย ๆ สังคม ต่อมาได้มีการพัฒนาเทคนิคมาใช้กับหุ่น ทำให้รูปแบบหุ่นแต่เดิมจะออกไปในรูปแบบของละครเป็นส่วนใหญ่ (ธนิดา จันทวงษ์, 2541) ปัจจุบันสามารถนำกิจกรรมละครหุ่นไปใช้เพื่อความบันเทิงได้ในหลายวงการเช่น การแสดงบนเวที รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ งานโฆษณา สถานศึกษา งานรื่นเริงตาม ๆ การแสดงหุ่นจะนำผู้ชมไปสู่โลกของความฝันและความสนุกสนานในวัยเด็ก จึงเป็นที่ดึงดูดใจสำหรับเด็กและผู้ใหญ่มากมาย ด้านการเรียนรู้ มักจะใช้หุ่นประกอบการสอนเพื่อการเรียนรู้ เช่น เลียนแบบการออกเสียง สอนนับเลข และใช้หุ่นในการปลูกฝังแนวคิดต่าง ๆ ด้านการรักษาบำบัดทางการแพทย์ การเชิดและพากย์หุ่นช่วยให้ผู้เชิดได้ฝึกกล้ามเนื้อเพื่อกายภาพบำบัด ส่วนคนไข้ที่มีปัญหาความกดดันทางจิตก็ใช้การเชิดได้ระบายอารมณ์ของตนเองผ่านการแสดงหุ่น (วรรณณีสิริสุนทร, 2532) ละครหุ่นจึงมีความสอดคล้องกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็น เด็ก ผู้ใหญ่ บุคคลพิเศษ (ที่มีความพิการ) เพราะการเรียนรู้ต้องใช้ทักษะทุกด้านไม่ว่าจะเป็น การสื่อสาร ร่างกาย การเคลื่อนไหว การฟังการพูด ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ในการทำความเข้าใจกับความรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตและสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาถือว่าเป็นเด็กที่ต้องการได้รับการพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษามากกว่าเด็กปกติ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีข้อจำกัดทางด้านภาษาและการพูดไม่ชัด รู้คำศัพท์อย่างจำกัดและเขียนประโยคไม่ถูกต้องเป็นต้น การที่เด็กเหล่านี้มีปัญหาในการพูดอาจส่งผลต่อการพัฒนาการทางสังคม การปรับตัว และสติปัญญา เนื่องจากเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ต้องใช้ความรู้และความเข้าใจทางภาษาเป็นส่วนประกอบสำคัญ ลัดดา นิละมณี ได้กล่าวว่า หุ่นมือเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่าต่อ

เด็ก ๆ มากและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของเด็ก สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้อย่างดี กระตุ้นให้เด็กสนใจบทเรียนตลอดเวลา โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องอาศัยการฝึกฝนและเป็นนามธรรมมากเกินไปสำหรับเด็ก (ลัดดา นิลมณี, 2531) ซึ่ง จิตราภรณ์ เตมียกุล มีความคิดเห็นสอดคล้องในเรื่องคุณค่าของหุ่นว่า เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ในการจัดการศึกษามาก นำไปใช้ในการสอนได้หลาย ๆ เนื้อหาและเป็นสื่อที่เคลื่อนไหวได้ น่าสนใจกว่าภาพธรรมดา ถ้ามีการนำหุ่นมาใช้ในห้องเรียนของเด็กปฐมวัยจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กอย่างมากทั้งในด้านจิตวิทยาส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกเริ่มจินตนาการความเป็นผู้นำกล้าแสดงออก การใช้หุ่นประกอบการสร้างให้ผลดี โดยสามารถเลียนแบบของจริงได้ ทำให้ผู้เรียนสนใจและชักจูงให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมในการเรียน ดังนั้น บทความวิจัยนี้จะกล่าวถึง ละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (จิตราภรณ์ เตมียกุล, 2531)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบกิจกรรมละครหุ่นมือ เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยอายุมีระดับ IQ 50 - 70 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ระหว่าง 6 - 8 ปี ที่รับบริการอยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาที่ 12 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำนวน 21 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6-8 ปี ที่มีระดับ IQ 50-70 ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน อายุระหว่าง 6 - 8 ปี ที่มีปัญหาด้านทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาที่ 12 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 4 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษา ค้นคว้า เอกสารเกี่ยวกับการสร้างละครหุ่นมือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบแผนกิจกรรม
2. ศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา รูปแบบระยะเวลาที่กำหนดในการใช้ดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยได้ออกแบบและกำหนดระยะเวลาฝึกกิจกรรมในแต่ละครั้ง ครั้งละ 40 นาที จำนวน 24 ครั้ง รวม 8 สัปดาห์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุ 6 - 8 ปี มีวิธีการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร สาระนั้นนักเรียนควรรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และวิธีการสอน ทฤษฎีการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย ที่มีปัญหาทางด้านทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี

1.3 เขียนแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6-8 ปี จำนวน 4 แผน โดยศึกษารูปแบบการสอน และกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อยที่มีปัญหาด้านทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา อายุระหว่าง 6-8 ปี จากคู่มือ หนังสือ และตำรา ดังนี้

1.3.1 สารสำคัญ

1.3.2 พัฒนาการที่คาดหวัง/จุดประสงค์

1.3.3 กิจกรรมการเรียนการสอน

- ขั้นนำ
- ขั้นสอน
- ขั้นสรุป

1.3.4 สื่อการเรียนการสอน

1.3.5 การวัดและการประเมิน

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาของการจัดกิจกรรม จำนวน 3 คน อาจารย์ ดร.พัชรวิพรรณ คุณชื่น อาจารย์ประจำศูนย์พัฒนาศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์.ดร.ดวงพร ธรรมะ อาจารย์ประจำภาควิชาวัฒนธรรมและเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา นางสาวปรีชาภรณ์ ภูมิรินทร์ ครูชำนาญการศูนย์การศึกษาพิเศษเขต 12 ศูนย์บริการบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือ เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี โดยใช้วิธีตรวจสอบรายการ (Checklist) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดกิจกรรม

ละครหุ่นมือ เพื่อพัฒนาทักษะเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อยที่มีปัญหาด้านทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 เป็นแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม และได้นำข้อเสนอแนะข้อผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของกิจกรรมที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือ เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6-8 ปี ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยมีประเด็นที่ต้องแก้ไขดังนี้ 1) ประโยคที่ใช้ในกิจกรรมควรเป็นประโยคที่ สั้น เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน 2) กิจกรรมควรมีความหลากหลายเปลี่ยนแปลงไปตามความสนใจเพื่อเพิ่มความสนใจในการทำกิจกรรม

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง

2. เตรียมหุ่นมือ

1. ศึกษาขั้นตอนการทำหุ่นมือ ผู้ได้สัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการทำหุ่นมือ นางลักษณ์ รักพงษ์ เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2563 เริ่มจากการคัดเลือกผ้าที่มีความเหมาะสมและไม่เป็นอันตรายสำหรับเด็ก โดยพบว่า ผ้าที่ไม่เป็นอันตรายสำหรับเด็กมีลักษณะนุ่ม ไม่แข็งกระด้าง เหมาะกับการนำไปใช้ตัดหุ่นมือได้แก่ ผ้าสาหลี (นางลักษณ์ รักพงษ์, 2560)

2. ศึกษาเกี่ยวกับตัวละครที่นำไปใช้ในกิจกรรมละครหุ่นมือ โดยศึกษาข้อมูลให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในแผนกิจกรรมตามความต้องการของช่วงวัยของเด็กตามหลักสูตรพุทธศักราช พุทธศักราช 2560 พบว่า ตัวละครที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับแผนกิจกรรมละครหุ่นมือ ได้แก่ ตัวละครเด็กผู้หญิง เด็กผู้ชาย ตัวละครเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์

3. ศึกษาเกี่ยวกับสีที่นำมาตกแต่งบนตัวละครหุ่นมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักทางจิตวิทยาเกี่ยวกับสี ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับร่างกายและจิตใจของมนุษย์ พบว่า สีที่ใช้ในการตกแต่งตัวละครหุ่นมือสำหรับเด็กจะต้องเน้นสีสดใส สบายตา และไม่ฉูดฉาดจนเกินไป (Kandinsky, K. T., 1988)

ภาพที่ 1 สีนํามาตกแต่งบนตัวละครหุ่นมือ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ การออกแบบกิจกรรมละครหุ่นมือ เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในศูนย์การศึกษาพิเศษอยู่ที่ระยะเวลา 30 - 40 นาที แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เป็นครูหรือบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษจึงได้เพิ่มระยะเวลาเพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง จากการศึกษาจึงสามารถสร้างแผนกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี ดังนี้

ระยะเวลา : 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง

รูปแบบกิจกรรม : แบ่งช่วงกิจกรรมเป็น 3 ช่วง โดยยึดตามแผนการจัดกิจกรรมดังนี้

1. ช่วงชั้่นนำเพื่อทำความรู้จักนักเรียนและทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว 10 นาที

2. ช่วงชั้่นสอนกิจกรรมละครหุ่นมือ 20 นาที

3. ช่วงชั้่นสรุปในการทำกิจกรรม 10 นาที

อุปกรณ์ : ตัวละครหุ่นมือ

การวัดและประเมินผล : ก่อนและหลังทำกิจกรรมตามแผนกิจกรรมการพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเล็กน้อยช่วงอายุระหว่าง 6 - 8 ปี ใช้วิธีการการวัดและประเมินผลโดยใช้ แบบประเมินทักษะการรับรู้และการแสดงออกทางภาษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเล็กน้อยช่วงอายุระหว่าง 6 - 8 ปีของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตที่ 12 จังหวัดชลบุรี

สัปดาห์ที่ 1 - 3 แผนกิจกรรมที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 40 นาที จำนวน 8 ครั้ง

สัปดาห์ที่ 3 - 4 แผนกิจกรรมที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 40 นาที จำนวน 4 ครั้ง

สัปดาห์ที่ 5 - 6 แผนกิจกรรมที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์ ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 40 นาที จำนวน 6 ครั้ง

สัปดาห์ที่ 7 - 8 แผนกิจกรรมที่ 4 ภาษาเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม 40 นาที จำนวน 6 ครั้ง

แผนการจัดกิจกรรมรวมทั้งหมด 24 แผนกิจกรรม การศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาโดยศึกษาจากหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์ และภาษาเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน กิจกรรมที่ออกแบบให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาพิเศษเสนอแนะให้ปรับกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กมากขึ้น เน้นกิจกรรมที่เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน ประโยคที่ใช้ในการสื่อสารควรเป็นประโยคที่สั้นๆ กระชับ ประกอบไปด้วย ประธาน กริยา กรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปเพิ่มเติมปรับปรุงรูปแบบของกิจกรรมประโยคในบทละครเป็นที่เข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การออกแบบแผนกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนกิจกรรมจาก โดยรูปแบบกิจกรรมที่ใช้สำหรับฝึกกิจกรรม จำนวน 24 แผนกิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 1 แผนกิจกรรมละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย

แผนที่	ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดและทฤษฎี	ลักษณะกิจกรรม
1. ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง	1	สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน	1. บอกชื่อเล่นของตนเองได้	เรียนรู้จากตัวแบบของ (Bandura) ทฤษฎีการ	- การสาธิต
	2	พาหุ่นมือเคลื่อนไหวไปกับเสียงเพลง	2. บอกชื่อจริงของตนเองได้	สอนแบบ 3R สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และ	- ฝึกปฏิบัติ
	3	ชื่อเล่นของหนู	3. บอกนามสกุลของตนเองได้	ทฤษฎีการสื่อสาร SMCR (David K.Berto)	
	4	ชื่อจริงของหนู	4. บอกเพศของตนเองได้		
	5	นามสกุลของหนู	5. บอกอายุของตนเองได้		
	6	เพศของหนู			
	7	อายุของหนู			
	8	ทบทวนเกี่ยวกับข้อมูลของตนเอง			

แผนที่	ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดและทฤษฎี	ลักษณะกิจกรรม
2. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง	9	ชื่อพ่อหรือแม่ของหนู	1. บอกชื่อพ่อหรือแม่ของตนเองได้ 2. บอกชื่อครูของตนเองได้ 3. บอกชื่อเพื่อนของตนเองได้	เรียนรู้จากตัวแบบของ (Bandura) ทฤษฎีการสอนแบบ 3R สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และทฤษฎีการสื่อสาร SMCR (David K.Berlo)	- การสาธิต - ฝึกปฏิบัติ
	10	ชื่อครูของหนู			
	11	ชื่อเพื่อนของหนู			
	12	ทบทวนชื่อพ่อหรือแม่ ครูและเพื่อน			
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์	13	ว้าวและเสียงร้องของว้าว	1. บอกชื่อและเสียงร้องของว้าวได้	เรียนรู้จากตัวแบบของ (Bandura) ทฤษฎีการสอนแบบ 3R สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และทฤษฎีการสื่อสาร SMCR (David K.Berlo)	- การสาธิต - ฝึกปฏิบัติ
	14	แมวและเสียงร้องของแมว	2. บอกชื่อและเสียงร้องของแมวได้		
	15	หมาและเสียงร้องของหมา	3. บอกชื่อและเสียงร้องของลูกหมาได้		
	16	หมูและเสียงร้องของหมู	4. บอกชื่อและเสียงร้องของหมูได้		
	17	นกกาและเสียงร้องของนกกา	5. บอกชื่อและเสียงร้องของนกกาได้		
	18	ทบทวนชื่อสัตว์และเสียงร้องของสัตว์			
4. ภาษาเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน	19	สวัสดีครับ/ค่ะ “ขอบคุณค่ะ / ครับ”	1. บอกคำว่า สวัสดีครับ/ค่ะ ได้ 2. บอกคำว่าขอบคุณครับ/ค่ะ ได้	ผู้วิจัยใช้หลักทฤษฎีการเรียนรู้จากตัวแบบของ (Bandura) ทฤษฎีการสอนแบบ 3R สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และ ทฤษฎีการสื่อสาร)	- การสาธิต - ฝึกปฏิบัติ
	20	“หนูง่วงนอน” “หนูหิวข้าว” “หนูหิวน้ำ”	3. บอกคำว่า หนูง่วงนอนได้		
	21-24	บทละครเรื่อง พี่หนูแบ่งปัน		SMCR (David K.Berlo)	

ผู้วิจัยได้นำคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ นวัตกรรม ประกอบกับการคัดเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและแสดงออกทางภาษา ด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จะเริ่มจากการรับรู้แสดงออกข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์ และ ภาษาเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยผ่าน ตัวละครหุ่นมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เริ่มจากการฝึกวิธีการเล่นละครหุ่นมือจากการแนะนำตนเอง

พูดคุยเล่นกับเพื่อนๆ ฝึกออกเสียงเป็นคำ ๆ เป็นประโยคจนถึงแสดงเป็นบทละครสั้นๆง่ายๆซึ่ง เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสาร SMCR (David K.Berlo) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสารออกอย่างไร และผู้รับจะรับ แปลความหมาย และ ตอบโต้กับสารนั้นอย่างไร ทฤษฎี SMCR ประกอบด้วย S ผู้ส่งสาร (source) M ข้อมูลข่าวสาร (Message) C ช่องทางในการส่ง (channel) R ผู้รับ (receiver) ตามลักษณะของ S M C R Model นี้ มีปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับ ที่จะทำให้การสื่อสาร หมายนั้นได้ผลสำเร็จ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ด้านละครหุ่นมือ ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงละครการพูดการ แสดงออกผ่านตัวละครหุ่นมือ เพื่อใช้ในการออกแบบกิจกรรมสำหรับฝึกพัฒนาการทักษะการ รับรู้และแสดงออกทางภาษา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยเลือกเนื้อหาของ ข้อมูลที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ ชื่อเล่น ชื่อจริง นามสกุล ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง ได้แก่ ชื่อพ่อ ชื่อแม่ ชื่อครู ชื่อเพื่อน ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์ ได้แก่ วัว แมว หมา หมู นกกา และ ภาษาเพื่อสื่อสาร ในชีวิตประจำวัน สวัสดี ครับ /ค่ะ ขอคุณค่ะ / ครับ หนูง่วงนอน หนูหิวข้าว หนูหิวน้ำ โดย ใช้ละครหุ่นมือในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ลัดดา นิละมณี หุ่นเป็นสื่อการเรียนการสอน ที่มีคุณค่าต่อเด็กมาก และยังมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของเด็ก สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้เป็น อย่างดี กระตุ้นให้เด็กสนใจเรียนตลอดเวลา โดยเฉพาะวิชาที่ต้องอาศัยการฝึกฝน และ นามธรรมเกินไปสำหรับเด็ก (ลัดดา นิละมณี, 2531) และ วรัญญา ศรีบัว กล่าวว่า หุ่นเป็นวัตถุ ที่สร้างขึ้นแล้วนำมาทำให้เคลื่อนไหวได้ เพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่นโดยใช้ในการสื่อสารนำ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ แรงบันดาลใจและความฝันมาทำให้เป็นตัวตนขึ้นมา เป็นรูปจำลอง หรือเลียนแบบจากของจริงไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ สิ่งต่าง ๆ สามารถเคลื่อนไหวและสื่อสารถึง บุคคลให้เข้าใจความหมายที่สื่อได้ สื่อหุ่นมือเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ทำได้เอง จากวัสดุที่เรา ไม่ใช่แล้วและซื้อส่วนที่จำเป็นบางส่วนหุ่นมือที่ผลิตเองนี้ ยังมีรูปแบบหลากหลายและมีชีวิตชีวา สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนและเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ (วรัญญา ศรีบัว, 2560) อีกทั้ง Green, S. T. ได้กล่าวไว้ในบทความ Puppets in Education ของสถาบันความคิดสร้างสรรค์ ได้กล่าวถึงคุณค่าของหุ่นว่า หุ่นเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ และชีวิตประจำวันของเรา จากหุ่นเชิดกับ Muppets เราจะเห็นพวกเขาในโทรทัศน์วิดีโอหรือ ในการแสดงสด ในรูปแบบที่ แตกต่างกันไปพวกเขาดึงดูดทั้งเก่าและวัยเหมือนกันแสดงประเพณี และประเพณีที่แตกต่างกันและเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่มีคุณค่า หุ่นเป็นทั้งความบันเทิง และน่าหลงใหล เด็กสามารถเชื่อและเกี่ยวข้องกับพวกเขา พวกเขาสามารถเข้าและสำรวจโลก แห่งความคิดสร้างสรรค์อันน่าหลงใหลที่หุ่นสร้างขึ้นได้ การเรียนรู้ผ่านการเล่นเป็นพื้นฐาน

สำหรับการศึกษาของลูกหลานของเราช่วยให้พวกเขาพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิต หุ่นสามารถกระตุ้นจินตนาการของเด็ก ๆ ส่งเสริมการเล่นและการค้นพบ อันสร้างสรรค์และเป็นวิธีโต้ตอบที่ยอดเยี่ยมในการนำเสนอเรื่องเล่าให้กับผู้อ่านที่ไม่เต็มใจที่สุด สามารถเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการนำเรื่องราวมาสู่ชีวิต หุ่นสามารถให้ความสำคัญกับการเล่นบทบาทส่งเสริมจินตนาการของเด็ก ๆ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถเป็นส่วนสำคัญในการเล่าเรื่องและบทกวี นอกจากนี้หุ่นมือกับปากที่ สามารถทำงานได้และลื่นเป็นแหล่งสร้างแรงบันดาลใจที่ยอดเยี่ยมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ภายในการรู้หนังสือ Green smith ได้บอกอีกว่าหุ่นสามารถช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการการศึกษาพิเศษ พวกเขาสามารถกระตุ้นและสนับสนุนเด็กที่มีปัญหาในการสื่อสารและการโต้ตอบ พวกเขาสามารถช่วยพัฒนาทักษะด้านสังคมและสามารถตอบสนองความต้องการด้านภาพสัมผัสและอารมณ์ของเด็กแต่ละคนได้ หุ่นมนุษย์ขนาดใหญ่ที่มีมือและนิ้วมือทั้งสองข้างสามารถใช้ร่วมกับการลงนามที่ต่างกันเพิ่มมิติต่อไปในการช่วยให้เด็ก ๆ มีปัญหาในการได้ยินและความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Green, S. T., 2016)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นางลักษณ์ รักพงษ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหุ่นมือและกิจกรรมเพื่อการสื่อสารความสามารถทางการพูดและการฟังของเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาหุ่นมือประกอบกิจกรรมการเล่นิทานเพื่อเตรียมความพร้อมและเปรียบเทียบระดับความสามารถทางด้านการฟังและการพูดของนักเรียนระดับปฐมวัยก่อนและหลังการใช้หุ่นมือประกอบกิจกรรมการเล่นิทาน โดยใช้เครื่องมือแผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานโดยใช้หุ่นมือ และแบบทดลองด้านการฟังและการพูดก่อนใช้กิจกรรม ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์จากการทำกิจกรรม โดยการใช้หุ่นมือในการเล่นิทานส่งผลให้พัฒนาการฟังและการพูดของเด็กโดยรวมสูงขึ้น ปัจจัยส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาทางด้านการฟังและการพูดของเด็กโดยรวมสูงขึ้นคือ การสร้างแผนกิจกรรมพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี โดยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก การจัดแบ่งเนื้อหาให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัวและบุคคลรอบข้าง ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์และเสียงร้องของสัตว์ ข้อมูลเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (นางลักษณ์ รักพงษ์, 2560) และ ลัดดา นิละมณี ได้กล่าวว่า หุ่นมือเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณค่าต่อเด็ก ๆ มากและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของเด็ก สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้อย่างดี กระตุ้นให้เด็กสนใจบทเรียนตลอดเวลา โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องอาศัยการฝึกฝนและเป็นนามธรรมมากเกินไปสำหรับเด็ก (นางลักษณ์ รักพงษ์, 2560) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ จิตราภรณ์ เตมียกุล มีความคิดเห็นสอดคล้องในเรื่องคุณค่าของหุ่นว่า เป็นสื่อการเรียนที่มีประโยชน์ในการจัดการศึกษา มาก นำไปใช้ในการสอนได้หลาย ๆ เนื้อหาและเป็นสื่อที่เคลื่อนไหวได้ น่าสนใจกว่าภาพธรรมดา ถ้ามีการนำหุ่นมาใช้ใน

ห้องเรียนของเด็กปฐมวัยจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กอย่างมากทั้งในด้านจิตวิทยาส่งเสริมให้เด็กเกิด ความริเริ่มจินตนาการ ความเป็นผู้นำกล้าแสดงออก การใช้หุ่นประกอบการสร้างให้ผลดี โดยสามารถเลียนแบบของจริงได้ ทำให้ผู้เรียนสนใจและชักจูงในผู้เรียนร่วมกิจกรรมในการ เรียนการพัฒนาทักษะการรับรู้และการแสดงออกทางภาษาด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี สามารถพัฒนาทักษะการ รับรู้และแสดงออกทางภาษาได้สูงขึ้น หลังการสอนด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการสอนด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือ ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับ เล็กน้อย เกิดการพัฒนาทักษะการรับรู้และการแสดงออกทางภาษาได้เต็มความสามารถตาม ช่วงวัยที่สูงขึ้น (จิตราภรณ์ เตมียกุล, 2531)

จากการสร้างกิจกรรมละครหุ่นมือ คือ กระบวนการสร้างกิจกรรมละครหุ่นมือ โดยคำนึง หลักการตามทฤษฎี สำหรับการจัดการเรียนการสอน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับ เล็กน้อยจะพัฒนาการทางด้านการรับรู้และแสดงออก เริ่มเข้าใจคำพูดของผู้อื่น เน้นการจัด กิจกรรมที่มีความน่าสนใจเพื่อสร้างจุดสนใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มุ่งเน้นการจัดการเรียน การสอนที่มีการเน้นฝึกปฏิบัติ ซ้ำ ๆ ทบทวนอยู่เสมอ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ การจัดการเรียน การสอนมีการใช้หลักการสอนด้วยทฤษฎี 3R ผดุง อารยะวิญญู ได้กล่าวถึง หลักการวิธีการสอนของ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้หลักการสอนแบบ 3R ได้แก่ Repetition คือสอน ซ้ำและใช้เวลาสอนมากกว่าบุคคลทั่วไปใช้วิธีสอนหลายวิธีในเนื้อหาแบบเดิม Relaxation คือการสอนแบบไม่ตึงเครียดไม่สอนวิชาเดียววนไป 15 นาที ควรเปลี่ยนกิจกรรมการ สอนวิชาการเป็นการเล่น ร้องเพลง ดนตรี เล่นเกม หรือให้ลงมือปฏิบัติจริง Routine คือ การ สอนให้เป็นกิจวัตรประจำวัน เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอในแต่ละวัน (ผดุง อารยะวิญญู, 2539) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สาวิตรี เกษณี ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การ พัฒนาความสามารถในการอ่านโดยจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสานสัมพันธ์ร่วมกับหลักการ สอนแบบ 3R ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณา การประสาทสัมผัสสัมพันธ์กับหลักการสอนแบบ 3R สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา สามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น เด็กที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญาจะมีความสนใจมีสมาธิสั้นกว่าเด็กปกติเรียนรู้แบบ เน้น ซ้ำ ย้ำ ทวน ตามหลักการ จัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีแบบ 3R ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะ อยู่ที่ประมาณ 30 - 40 นาที ทำซ้ำไป ซ้ำมา สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ในระยะเวลา 8 สัปดาห์ การจัด กิจกรรมต้องไม่มีความซับซ้อนเป็นกิจกรรมที่ง่าย ๆ ไม่ยากจนเกินไป สามารถเรียนรู้ปฏิบัติตาม จากตัวแบบเด็กเรียนรู้ได้จากครูผู้สอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากตัวแบบของ แบนดูรา (Bandura) การเรียนรู้โดยให้ดูตัวแบบ (Learning Through Modeling) โดยผู้เรียน จะเลียนแบบจากตัวแบบเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกต พฤติกรรมของตัวแบบซึ่งรวมถึง การสังเกตการตอบสนองและปฏิกิริยาต่าง ๆ ของตัวแบบ

สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำ หรือการปฏิบัติของตัวแบบ คำบอกเล่าเกี่ยวกับตัวแบบ ความน่าเชื่อถือของตัวแบบ ผลจากสังเกตทำให้ผู้สังเกตสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากครูผู้สอนและสามารถปฏิบัติตามในการทำกิจกรรมได้ รวมไปถึงสื่อสาร ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร จะมีการโต้ตอบกับสารนั้น (สาวิตรี เกษณี, 2560) ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ SMCR เดวิด เค เบอร์โล ได้กล่าวว่า S (source) ผู้ส่งสารต้องมีความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถในการเข้ารหัส (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีเจตคติที่ดีต่อผู้รับเพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรจะมีสามารถในการปรับระดับของข้อมูลนั้นให้เหมาะสมและง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับ ด้วย M (Message) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับทางด้านเนื้อหาสัญลักษณ์และวิธีการส่งข่าวสาร C (Channel) ช่องทางในการส่ง หมายถึงการที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับข่าวสารข้อมูลโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง คือ การได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น R (Receiver) ผู้รับ ต้องเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในการสื่อสารโดยมีความสามารถในการ “การถอดรหัสสาร” (decode) เป็นผู้ที่มีเจตคติ ระดับความรู้ และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม เช่นเดียวหรือคล้ายคลึงกันกับผู้ส่งสารจึงจะทำให้การสื่อความหมายหรือการสื่อสารนั้นได้ผล ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กมีการพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษาได้สูงมากยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี โดยมีขั้นตอนการออกแบบกิจกรรม 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตร สารที่นักเรียนควรรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธราช 2560 และวิธีการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ที่มีปัญหาทางด้านทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือ 3) เขียนแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือ จำนวน 4 แผน 4) นำแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาของการจัดกิจกรรมจำนวน 3 คน 5) ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 6) นำแผนการจัดกิจกรรมละครหุ่นมือที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากผลการจัดกิจกรรมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย อายุระหว่าง 6 - 8 ปี จากการทำแบบประเมินทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา พบว่า หลังจากการที่ได้ทำกิจกรรมการสอนด้วยกิจกรรมละครหุ่นมือแล้วเด็กมีทักษะการรับรู้และแสดงออกที่สูงขึ้น โดยเด็กสามารถเข้าใจและสามารถตอบสนองโดยการพูดโต้ตอบ

กับครูผู้สอนและผู้อื่นได้ สามารถอยู่รวมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และจาก การสังเกตพฤติกรรมของเด็กสรุปได้ว่า การนำละครหุ่นมือใช้ในการพัฒนาทักษะการรับรู้และ แสดงออกทางภาษา ช่วยกระตุ้นเร้าให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนรู้แบบ ปกติ ควรให้มีการนำรูปแบบกิจกรรมละครหุ่นมือไปใช้ในเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่ม อื่น เช่น เด็กออทิสติก เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ และควรควรการตรวจสอบความพร้อม กับกลุ่มตัวอย่างทุกครั้งก่อนเริ่มทำกิจกรรม เช่น ทางด้านอารมณ์ ทางด้านร่างกาย เนื่องจากกลุ่ม เด็กอย่างเป็นกลุ่มเด็กพิเศษ ต้องมีการความเข้าใจได้รับการดูแลมากกว่าเด็กปกติทั่วไป เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการรับรู้และแสดงออกได้สูงมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตราภรณ์ เตมียกุล. (2531). การศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพในการฟังนิทานของเด็ก ปฐมวัยโดยการใช้รูปภาพและหุ่นมือประกอบ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชิตาพร เอี่ยมสะอาด. (2548). เด็กปฐมวัยกับทักษะทางภาษา. สุราษฎร์ธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ธนิดา จันทวงศ์. (2541). การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์การ์ตูนหุ่นคนทางโทรทัศน์เพื่อการ พัฒนาเด็ก. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตรพัฒนการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ รักพงษ์. (2560). พัฒนาหุ่นมือและกิจกรรมเพื่อการสื่อสารความสามารถทางการพูด และการฟังของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2539). แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง. กรุงเทพมหานคร: แวันแก้ว.
- ลัดดา นิละมณี. (2531). นวัตกรรมหุ่นมือ. เรียกใช้เมื่อ 19 เมษายน 2564 จาก Wannipapu4.Blogpot.com.blogspot_08.
- วรรณณี สิริสุนทร. (2532). เอกสารคำสอนอธิบายวิชาบุร 620 การเล่นนิทาน. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- วรัญญา ศรีบัว. (2560). นิทานและหุ่นประกอบมือ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สาวิตรี เกษณี. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านโยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ประสาทสัมผัสร่วมกับการสอนแบบ 3R ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราช ภัฏพิบูลสงคราม.

Green, S. T. (2016). Puppets in Educatio. เรียกใช้เมื่อ 17 เมษายน 2564 จาก www.thepuppetsafetysquad.com

Kandinsky, K. T. (1988). Point and Line to plane. New York: Dover Publication.